

دو فصلنامه علمی-پژوهشی تحقیقات حمایت و حفاظت جنگلها و مراتع ایران
جلد ۱۰ شماره ۲، صفحه ۱۷۰-۱۶۹، (۱۳۹۱)

(یادداشت علمی)

گزارش گونه *Egeirotrioza intermedia* Baeva (Hem.: Triozidae) از ایران

مهری باب‌مراد^۱، دانیل بورکهاردت^۲، مهدی افروزیان^۳ و ستار زینالی^۴

۱- نویسنده مسئول، مربی پژوهش، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

پست الکترونیک babmorad@rifr-ac.ir

۲- پروفیسور موزه تاریخ طبیعی بازل سوئد

۳- مربی پژوهش، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان خراسان رضوی

۴- کارشناس، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

تاریخ پذیرش: ۹۱/۷/۵

تاریخ دریافت: ۹۱/۴/۲۴

طی بررسی‌هایی که در سال‌های ۹۰-۱۳۸۷ بر روی بندپایان زیان‌آور پده در استان‌های تهران، خوزستان، اصفهان و خراسان رضوی صورت گرفت، برگ‌های حاوی گال‌های پسیل، از ایستگاه‌های انتخاب شده در رویشگاه‌های طبیعی گونه پده (*Populus euphratica* Olive) جمع‌آوری و در شرایط آزمایشگاه (درجه حرارت ۲۶-۲۴ و رطوبت ۶۰-۵۰ درصد)، داخل ظروف پرورش نگهداری شدند. حشرات کامل خارج شده، دو گونه *Egeirotrioza ceardi* (Bergevin) و *Egeirotrioza intermedia* Baeva, 1963 از خانواده Triozidae شناسایی شدند. پسیل *E. intermedia* برای اولین بار از ایران گزارش می‌گردد.

بر اساس مطالعات Gegechkori و Loginova در سال ۱۹۹۰، گونه *E. intermedia* در کشورهای تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان و اسرائیل انتشار داشته و میزبان‌های آن، گونه‌های صنوبر *Populus diversifolia* Schrenk و *P. pruinosa* Schrenk معرفی شدند.

مطالعات Malenovsky و همکاران در سال ۲۰۱۲، در مورد پسیل‌های کشور افغانستان نشان داد که گونه *E. intermedia* در این کشور نیز روی گونه‌های صنوبر *Populus diversifolia* و *P. pruinosa* فعالیت دارد. Burckhardt و Lauterer در سال ۱۹۹۳، پسیل‌های ایران را بطور کامل و جامع مطالعه نمودند. نام‌برندگان چهار گونه پسیل *Camarotoscena hoberlandti* Loginova، *Camarotoscena unicolor* Loginova، *Camarotoscena fulgidipennis* Loginova و *Egeirotrioza ceardi* (Bergevin) را روی صنوبرها در ایران گزارش نمودند.

خسارت اولیه در گونه *E. intermedia*، توسط پوره‌های جوان با تغذیه از شیریه‌ی برگ‌های پده و به صورت گال‌های کوچک، دایره‌ای شکل و کمی برجسته در سطح فوقانی و یا سطح تحتانی برگ‌های پده ایجاد می‌گردد. با ادامه تغذیه

پوره‌های سنین مختلف، داخل گال‌ها (یک پوره در هر گال)، علائم نهایی خسارت به‌صورت گال‌های کروی به قطر تقریبی ۵ میلیمتر در سطوح برگها ظاهر می‌گردد.

پراکنش گونه *E. intermedia* و تاریخ‌های جمع‌آوری آن در مناطق مورد بررسی به‌قرار زیر می‌باشد:

- استان تهران: منطقه خجیر (۸۷/۸/۸) - استان البرز: مرکز تحقیقات البرز کرج (۸۷/۷/۳۰) - استان خوزستان: شوشتر (شهر گتوند و روستای کوشکک)، هفت تپه - دزفول (منطقه چغازنبیل)، رامهرمز (روستای زبیدی موسی) و سوسنگرد (روستای سابله). (۸۹/۹/۲۰) - استان خراسان رضوی: سرخس و حومه (ایستگاه تحقیقات قره‌گل و مسیر جاده سرخس به جهانبانی) (۸۹/۸/۲۷) - استان اصفهان: اصفهان (حاشیه زاینده‌رود و مرکز شهر اصفهان)، کاشان (ایستگاه تحقیقات مناطق خشک و بیابانی) و آران و بیدگل (منطقه کویری سمبک) (۸۹/۷/۵)

واژه‌های کلیدی: پده، پسیل، استان تهران، البرز، خوزستان، اصفهان، خراسان رضوی.

منابع مورد استفاده

- Malenovsky, I.; Lauterer, P.; Labina, E. & Burckhardt, D., 2012. Jumping plant-lice (Hemiptera: Psylloidea) of Afghanistan. Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae, 52(1): 1-22.
- Burckhardt, D. & Lauterer, P., 1993. The jumping plant-lice of Iran (Homoptera, Psylloidea). Revue Suisse de Zoologie, 100(4): 829-898.
- Gegechkori, A. M. & Loginova, M. M., 1990. Psillidy (Homoptera, Psylloidea) SSSR (annotirovanny spisok). [The Psyllids (Homoptera, Psylloidea) of the USSR (an annotated check list)]. Mecniereba, Tbilisi, 191 pp (in Russian, English summary).